

عنوان مقاله:

تحول ساختار معماری برج های خاموشی از دوره ساسانی تا سده های متاخر اسلامی

محل انتشار:

فصلنامه مطالعات باستان شناسی، دوره 14، شماره 1 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 24

نویسنده:

سید مهدی موسوی نیا - استادیار گروه باستان شناسی، دانشگاه نیشابور، نیشابور، ایران.

خلاصه مقاله:

یکی از سنت های تدفینی در آئین زردشتی واگذاری و دفن مردگان در برج های خاموشی است. در این شیوه تدفین که ریشه های آن به فرهنگ های پیش از تاریخ لوانت، آسیای صغیر و ایران بازمی گردد، جسد در فضای باز و یا در سازه های مرتبط با تدفین قرار می گیرد و پس از جدا شدن گوشت از استخوان، یا در محل باقی می ماند و یا در قالب تدفین ثانویه استخوان متوفی مجددا دفن می گردد. با اینکه این سنت تدفین در ذیل عنوان واحد برج های خاموشی دسته بندی می شوند از منظر ویژگی های معماری تفاوت هایی بنیادین با یکدیگر دارند. در تحقیق حاضر تلاش می شود با استناد به متون نوشتاری و داده های باستان شناسی، ضمن تاریخ گذاری نسبی برج های خاموشی، تحولات شکلی این ساختارهای تدفینی از دوره ساسانی تا سده های متاخر اسلامی ارزیابی گردد. با این نگاه سه پرسش قابل طرح است: ۱) ساختار معماری برج های خاموشی از دوره ساسانی تا سده های متاخر اسلامی تا چه اندازه ادامه داشته و تا چه میزان تحول یافته است؟ ۲) چه عواملی در تحولات ایجادشده در ساختار معماری برج های خاموشی موثر بوده است؟ ۳) آیا می توان با استناد به این تحولات، راجع به تاریخ ساخت این فضاها تدفینی گمانه هایی نسبی ارائه نمود؟ به منظور پاسخ به پرسش های فوق از روش توصیفی- تحلیلی استفاده شده است. مطالعات میدانی و کتابخانه ای به همراه بررسی مقایسه ای مهم ترین روش های گردآوری اطلاعات در تحقیق پیش رو است. تحقیق حاضر نشان می دهد برج های خاموشی از چهار الگوی متفاوت معماری تبعیت می کنند؛ کیفیت پوشش سقف، نحوه عرضه داشت جسد، تفکیک فضاهای تدفین، موقعیت استودان، نحوه ورود به فضای خورشید نگرشی، جزئیات ساختار معماری و ایجاد ساختارهای مرتبط با تدفین از مهم ترین شاخص های تمایز برج های خاموشی در تاریخ ایران است. تفاوت هایی که ریشه برخی از آنها را می توان به ۱) مهاجرت و تجمع زردشتیان در یزد و کرمان، ۲) مراودات زردشتیان ایران و هندوستان و ۳) اقدامات مانکجی لیمجی هاتریا در ایران نسبت داد.

کلمات کلیدی:

برج خاموشی، معماری، تدفین، خورشید نگرشی، دوره ساسانی، دوره اسلامی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1525769>

